

Durmuş Hocaoğlu

Etnik Problem ve Eğitim

Yeniçağ., “Analiz”., 23 Nisan 2006, Pazar., s.09
“Analiz” Sıra No: 385; 2006-047; Nisan-10

YENIÇAG

Eğitim, iř ve ař verenlerin, eğitilen ve doyurulanların, ellerinden ellerindekini çekip almamaları, yâni kendi elleriyle kendi mezarlarını kazmamaları için eğitimin ve yatırımın mâhiyetini ve nelere yol açabileceğini çok iyice kavramış ve çok sağlamca hesap yapmış olmaları lâzım gelmektedir.

şimdi soralım: Eğitim nedir?

Eğitim ve Öğretim ekseriyetle bir ve aynı şey olarak kabûl edilir ve öyle anlaşılır; bu, yaygın bir kanaâttir, ama yaygın kanâatlerin ekseriyeti gibi pek o kadar da doğru değildir. Birbirlerine yakın ve ilintili olmakla berâber, “*belirli birtakım bilgi ve becerilerin kazandırılması süreci*” olarak kısaca tanımlanabilecek Öğretim’den farklı olan Eğitim, esas olarak “terbiye”dir ve kalın çizgilerle, “*belirli birtakım değerleri, normları, kuralları ve düşünce, davranış ve yaşayış tarzlarını kabûl ettirme, benimsetme, içselleştirme süreci*” olarak tanımlanabilir. Tabiatıyla, yine hemen Eğitim denince akla ilk gelen de okul eğitimidir; bu da prensip olarak doğru gibi görünmesine karşılık yine pek o kadar da doğru değildir; çünkü bir terbiye olması hasebiyle birçok yoldan ve birçok şekilde sürdürülebilen bir süreçtir: Aile içi eğitim, basın ve yayın yoluyla doğrudan veya dolaylı olarak verilen – veya şınga edilen – eğitim gibi. Asıl kastedilen okul eğitimine gelince: Cumhuriyet’in ilk yıllarında Türkiye’ye de gelerek görüşlerini bildiren eğitim filozofu John Dewey’in “*çocukları istenilen kadın ve erkek tiplerine çevirecek*” bir ameliye şeklinde tanımladığı Eğitim [Terbiyede Ahlâk Prensipleri., Çev.: Belkıs Halim., Hüsnü Tabiat Matbaası, İst., 1934., s.5], okul eğitiminden anlaşılın şeyin ana hatlarıyla hulâsası olarak kabûl edilebilir. Buna göre, aşırı bir elitist-entellektüalist vurguyu içinde taşımakla ciddî eleştirilere de müstehak olmakla birlikte, konumuz gereği üzerinde durmayarak şunu söyleyebiliriz: Okul eğitimi hemen-hemen gerçekten de bu olduğu gibi, bilhassa ulus-devletlerin teşekkülünden îtibâren, millet inşâi için mutlaka elzem olan olan eğitim de yine budur.

Fakat, burada ilk anda göze batmayan ince ve mühim bir teferruat yatmaktadır: İngilizce “Nation-Building”in karşılığı olarak dilimize de yerleşen “Millet İnşâi”. İmdi mâdem ki eğitim bir milletin inşâında, onsuz olunamayacak kadar ehemmiyetli bir süreçtir, öyleyse, milletleşmek isteyen her halkın da — daha sağlıklı bir ifâde ile, böylesi bir “halk”ın elitlerinin de — başvuracağı bir yol olmak mevkiindedir. İşte, ülkemizde de, siyâsî Kürtçüler başta olmak üzere, etnisiteleri millete tahvîl etmek niyetinde olanların, bâzan, bugüne kadar gelinen süreçte mütemâdiyen tekrarlanan “ana dilde eğitim” talebinde olduğu gibi, dobra-dobra, açıkça, bâzan da üstü örtülü olarak ve dolaylı şekillerde eğitim konusunda kastettikleri, esas olarak budur. şurası muhakkaktır ki, günümüz dünya şartlarında, etnik tansiyonu sıfırlamak hiçbir ülke için o kadar kolay görünmüyor; bütün dünyaya dilini kabûl ettiren Amerika’nın on milyonlarca İspanyol menşe’li vatandaşına aynı dili öğretememesi, yâhut öğrenenlerin de ana dillerinde ısrar etmesi buna en çarpıcı misâldir. Ayrıca, belirli bir etnisite veya etnisiteler üzerinde hâricî çok tezgâhlar kurulmuşsa, ilâveten, hele bir de “eşik değer” sayılabilecek olan yüzde on nüfus oranına ulaşılmış belirli bir etnisitenin ülkenin belirli bir bölgesinde yoğun

olarak temerküz etmesi söz konusu ise ve bu bölge de aynı etnik kökenden bir başka devletin veya devlet oluşumunun komşusu ise ve bir de çeyrek asırdır devam eden ve bastırılmayan bir isyanın yüreklere saldığı başarı umudu da var ise, çok daha zorlu ve, basit bir TV reklam spotu gibi duran “eğitim herşeyin başı” sloganı ile tereyağından kıl çeker gibi halledilemeyecek bir problemle karşı-karşıya bulunulduğunun dürüstçe kabûl edilmesi gerekir. Ancak, yaygın ve güçlü bir millî eğitim ile bu tansiyonun tahammül edilebilir hadlere çekilmesi sağlanabilir; bu, mümkündür ve yapılmalıdır da; tabî, çok sağlam ve gerçekten gerçek bir millî eğitim olmak kayıt ve şartıyla – tabiatıyla, bu noktada, böyle azîm bir işin, zâten ne kadar millî olduğu tartışmaya açık olan eğitimini genç nesillerini Türk değil Avrupa Birliği vatandaşı olarak yetiştirmek üzere tepeden tırnağa değiştirmeye başlayan Türkiye gibi bir ülkenin hiç harcı olmadığını da eklemekte fayda var.

Eğitimin bir Bumerang te’sîri yaratması, sâdece ve yalnız, aynı zamanda ülkenin hâkim unsurunun da dili olan resmî dil ile yapılmasıyla dahi önlenemeyebilir: Çünkü, birçok örneğinde vaki’ olduğu üzere, ana dillerinden başka dillerde eğitim gören etnik kökenli gençlerin kendi etnikçiliklerini ve/ya milliyetçiliklerini ana dilleriyle değil eğitim gördükleri dil ile geliştirdikleri de göz önüne alınacak olursa, eğitimden, en iyi şartlarda bile, mucizevî bir muvaffakiyyet umulmamalıdır.

Mûcize yok; ama bir imkân var yine de: Yaygın ve güçlü, çok sağlam ve sağlıklı, gerçekten gerçek — ama hakikaten gerçekten gerçek — bir millî eğitim ve ilâveten nüfus harmanlanması. Bu ise, yine aynı evsafa bir kalkınma projesi ile mümkün olabilir.

